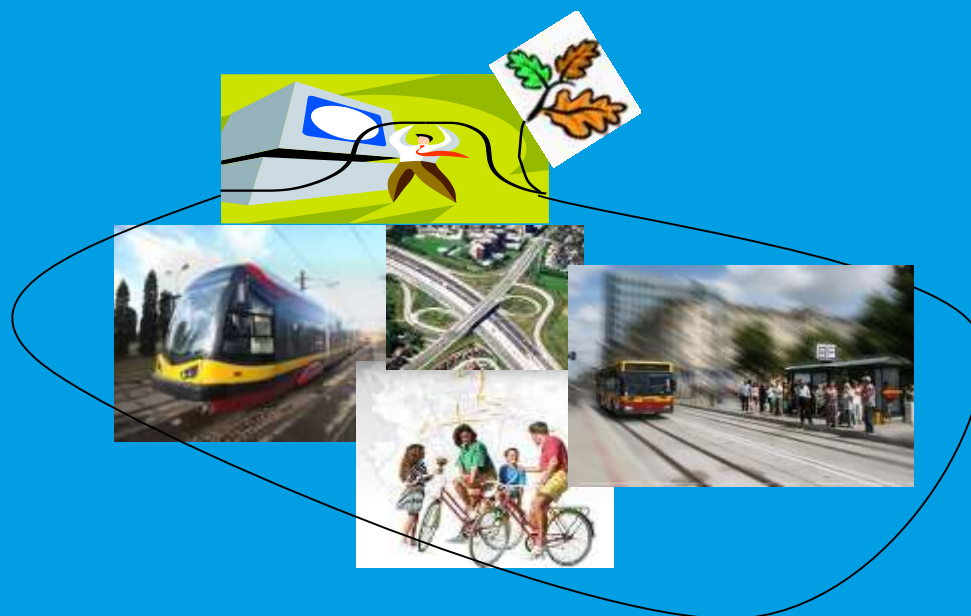

Zielone zamówienia publiczne w praktyce miast

Tomasz Jakubiec

Pakt Amsterdamski

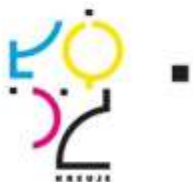
Zrównoważony rozwój obszarów miejskich

Dokument polityczny uzgodniony na nieformalnym spotkaniu ministrów odpowiedzialnych za sprawy miejskie, sporządzony w ścisłej współpracy: państw członkowskich, KE, EESC, CEMR, CoR, EIB, EUKN, EUROCITIES, URBACT, ESPON.

Oparty jest na wcześniejszych deklaracjach z zakresu rozwoju miast, m.in. Karta Lipska (2007), Deklaracja z Marsylii (2008), Deklaracja z Toledo (2010), Deklaracja Ryska (2015).

W dokumencie ujęto różne działania służące realizacji Agendy Miejskiej, m.in.: współpracę w ramach partnerstw, dopasowanie działań takich inicjatyw i programów współpracy jak: *Urban Innovative Actions*, *Urban Development Network*, *URBACT*, *ESPON 2020* do tematów priorytetowych Agendy Miejskiej.

Kluczowym mechanizmem realizacji Agendy będzie współpraca przedstawicieli państw członkowskich UE, właściwych dyrekcji generalnych KE, miast, organizacji i ekspertów zajmujących się tematyką rozwoju miast na poziomie europejskim, w ramach partnerstw.

Pakt Amsterdamski

Zrównoważony rozwój obszarów miejskich

Celem Paktu jest:

- Nadanie kształtu Agendzie Miejskiej
- Wyznaczenie: celów, tematów priorytetowych, działań, ram operacyjnych.
- Utworzenie nowego modelu wielopoziomowej i wielostronnej współpracy zainteresowanych stron mającej na celu wzmocnienie wymiaru miejskiego w politykach UE.
- Podkreślenie potrzeby zwiększenia komplementarności polityk mających wpływ na obszary miejskie oraz wzmocnienia ich wymiaru miejskiego.
- Określenie sposobu zarządzania działaniami realizowanymi w ramach Agendy Miejskiej, które będą koordynowane przez Dyrektorów Generalnych państw członkowskich ds. miejskich, m.in.: zapewnienie transparentności i skuteczności działań, monitorowanie postępów, zapewnienie informacji zwrotnych na temat Planów Działań Partnerstw, przygotowanie nieformalnych wytycznych dla przyszłego rozwoju Agendy Miejskiej, ewaluacja, weryfikacja tematów priorytetowych.
- Wskazanie 12 tematów priorytetowych i związanych z nimi zagadnień przekrojowych, m.in. dobre zarządzanie, dostępność i dobra jakość usług, rewitalizacja.

12 tematów priorytetowych Agendy Miejskiej UE:

1. **Inclusion of migrants and refugees;** - włączenie emigrantów i uchodźców
2. **Air quality;** - jakość powietrza
3. **Urban poverty;** - ubóstwo miejskie
4. **Housing;** - mieszkalnictwo
5. **Circular economy;** - gospodarka okrężna
6. **Jobs and skills in the local economy;** - praca i umiejętności w lokalnej gospodarce
7. **Climate adaptation (including green infrastructure solutions);** - adaptacja klimatyczna
8. **Energy transition;** - transformacja energetyczna
9. **Sustainable use of land and Nature-Based solutions;** - zrównoważone użytkowanie gruntów
10. **Urban mobility;** - mobilność miejska
11. **Digital transition;** - transformacja cyfrowa
12. **Innovative and responsible public procurement** – innowacyjne i odpowiedzialne zamówienia publiczne

Ekologiczne Zamówienia Publiczne (ang. Green Public Procurement)

Oznaczają politykę, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ wyrobów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych.

Znaczenie Ekologicznych Zamówień Publicznych w budowaniu zrównoważonego rozwoju

Władze publiczne UE nabywając produkty i usługi wydają **ponad 1,8 biliony EUR rocznie co stanowi ponad 14% Produktu Krajowego Brutto Unii Europejskiej.**

Wartość rynku zamówień publicznych w Polsce stanowiła natomiast ok. 6,5 % produktu krajowego brutto (PKB) w roku 2015.

Ta siła nabywcza, to wielki potencjał umożliwiający **istotny świadomy środowiskowo, wpływ** na działania konsumpcyjne oraz podaż rynku "zielonych" towarów i usług, w tym upowszechnienie technologii środowiskowych.

Niestety tylko kilka procent organizacji publicznych systematycznie wykorzystuje kryteria środowiskowe przy wyborze dostawców, usługodawców i kontrahentów.

Podstawy Prawne w UE (1)

Politykę zielonych zamówień publicznych na szczeblu UE kształtują przede wszystkim Komunikaty Komisji:

- Komunikat Komisji w sprawie prawa wspólnotowego mającego zastosowanie do zamówień publicznych oraz możliwości włączenia aspektów środowiskowych do zamówień publicznych - KOM (2001) 274
- Komunikat Komisji - Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska-KOM (2008) 400
- Komunikat Komisji dotyczący zintegrowanej polityki produktowej (IPP) -KOM (2003) 302
- Komunikat Komisji - Stymulowanie technologii dla zrównoważonego rozwoju. Plan Działań w dziedzinie Technologii Środowiskowych dla Unii Europejskiej (ETAP) - KOM (2004) 38
- Komunikat Komisji - Sprawozdanie z realizacji Planu Działania w dziedzinie Technologii Środowiskowych w 2004 roku - KOM (2005)
- Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE, 10917/06
- Komunikat Komisji dotyczący planu działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej - KOM (2008) 397
- Komunikat Komisji Inicjatywa rynków pionierskich dla Europy - KOM (2007) 860Komunikat Komisji - Sprawozdanie Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów na temat stanu wdrażania Zintegrowanej Polityki Produktowej – KOM (2009) 693
- Komunikat Komisji - EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu - KOM (2010) 2020
- Dyrektywa 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE
- Dyrektywa 2014/25/UE w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE

Podstawy Prawne w UE (2)

Podstawowymi aktami prawnymi przyjętymi na szczeblu UE regulującymi politykę w zakresie zamówień publicznych są:

- **Dyrektywa 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE**
- **Dyrektywa 2014/25/UE w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE**

Dyrektywy wyjaśniają, w jaki sposób instytucje zamawiające mogą przyczynić się do ochrony środowiska oraz promowania zrównoważonego rozwoju poprzez wskazanie możliwych do wykorzystania w tym celu środowiskowych kryteriów oceny ofert, systemów i środków zarządzania środowiskiem, także eko-etykiet.

Dyrektywy kładą nacisk na dążenie do uzyskania zamówień o najkorzystniejszej relacji jakości do ceny, przewidując możliwość uwzględniania kwestii środowiskowych w kolejnych fazach procedury udzielania zamówień publicznych:

- na etapie opisu przedmiotu zamówienia
- na etapie kwalifikacji wykonawców
- na etapie wyboru najkorzystniejszej oferty za pomocą środowiskowych kryteriów oceny ofert
- na etapie określania warunków realizacji umowy.

Realia Polskie

Podstawowym aktem regulującym kwestie dotyczące udzielania zamówień publicznych w Polsce jest *Ustawa - Prawo zamówień publicznych*

- 1) Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164 oraz z 2016 r. poz. 831 i 996)
- 2) Ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1020)

Ustawa PZP w aktualnym brzmieniu odnosi się bezpośrednio do kwestii środowiskowych w artykule:

Art. 91 ust. 2 stanowi, że kryteriami oceny ofert są cena albo cena i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia. Kryteriami oceny ofert są cena lub koszt albo cena lub koszt i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, w szczególności:

- 1) jakość, w tym parametry techniczne, właściwości estetyczne i funkcjonalne;
- 2) aspekty społeczne, w tym integracja zawodowa i społeczna osób, o których mowa w art. 22 ust. 2, dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników;
- 3) aspekty środowiskowe, w tym efektywność energetyczna przedmiotu zamówienia;
- 4) aspekty innowacyjne;
- 5) organizacja, kwalifikacje zawodowe i doświadczenie osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia;
- 6) serwis posprzedażny oraz pomoc techniczna, warunki dostawy, takie jak termin dostawy, sposób dostawy oraz czas dostawy lub okres realizacji.

Realia Polskie cd.

2a. Zamawiający, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, oraz ich związki kryterium ceny mogą zastosować jako jedyne kryterium oceny ofert lub kryterium o wadze przekraczającej 60%, jeżeli określą w opisie przedmiotu zamówienia standardy jakościowe odnoszące się do wszystkich istotnych cech przedmiotu zamówienia oraz wykażą w załączniku do protokołu w jaki sposób zostały uwzględnione w opisie przedmiotu zamówienia koszty cyklu życia, z wyjątkiem art. 72 ust. 2 i art. 80 ust. 3.

2b. Zamawiający może ustalić stałą cenę lub koszt, jeżeli przepisy powszechnie obowiązujące lub właściwy organ określiły stałą cenę lub koszt. W takim przypadku ofertę wybiera się w oparciu o inne kryteria oceny ofert niż cena.

2c. Kryteria oceny ofert są związane z przedmiotem zamówienia, jeżeli dotyczą robót budowlanych, dostaw lub usług, które mają być zrealizowane w ramach tego zamówienia, we wszystkich aspektach oraz w odniesieniu do poszczególnych etapów ich cyklu życia, w tym procesu produkcji, dostarczania lub wprowadzania na rynek, nawet jeżeli nie są istotną cechą przedmiotu zamówienia.

W celu implementacji postanowienia art. 45 ust. 2 lit. c i d i tezy 43 preambuły Dyrektywy 2004/18/WE oraz uwzględniając znaczenie ochrony środowiska, katalog przestępstw skutkujących wykluczeniem z procedury przetargowej w obecnym brzmieniu PZP został rozszerzony o przestępstwa przeciwko środowisku (art. 24 ust. 1 pkt 4 – 8).

3b. Kryterium kosztu można określić z wykorzystaniem rachunku kosztów cyklu życia.

3c. Rachunek kosztów cyklu życia może obejmować w szczególności koszty:

1) poniesione przez zamawiającego lub innych użytkowników związane z:

a) nabyciem,

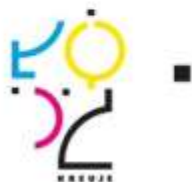
b) użytkowaniem, w szczególności zużycie energii i innych zasobów,

c) utrzymaniem,

d) wycofaniem z eksploatacji, w szczególności koszty zbierania i recyklingu;

2) przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym związane z cyklem życia produktu, usługi lub robót budowlanych dotyczące emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne związane z łagodzeniem zmian klimatu, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować.

3d. W przypadku gdy zamawiający szacuje koszty z wykorzystaniem podejścia opartego na rachunku kosztów cyklu życia przedmiotu zamówienia, określa w specyfikacji istotnych warunków zamówienia dane, które mają przedstawić wykonawcy, oraz metodę, którą stosuje do określenia kosztów cyklu życia na podstawie tych danych.

Kryteria produktów i usług (1)

GPP Toolkit - zestaw kryteriów środowiskowych Komisji Europejskiej

Komisja Europejska podjęła działania zmierzające do opracowania wspólnych kryteriów dot. zielonych zamówień publicznych możliwych do stosowania w państwach członkowskich.

Obecnie zestaw kryteriów jest opracowany dla 21 grup wyrobów i usług, które uznano za najbardziej odpowiednie do wdrożenia GPP zarówno ze względu na wartość zamówień jak i wpływ na środowisko.

Kryteria są rezultatem bliskiej współpracy służb Komisji Europejskiej, przedstawicieli przemysłu, społeczeństwa oraz państw członkowskich.

Sektory, dla których opracowano wspólne kryteria to:

1. Środki czyszczące oraz usługi sprzątania
2. Papier do kopiowania i papier graficzny
3. Energia elektryczna
4. Meble
5. Urządzenia do przetwarzania obrazu
6. Budowa i projektowanie dróg wraz z ich utrzymaniem
7. Projektowanie i budowa biur wraz z zarządzaniem
8. Oświetlenie uliczne i sygnalizacja świetlna
9. Toalety spłukiwane i pisuary
10. Płyty ścienne
11. Ogrzewacze wodne
12. Skojarzona gospodarka energetyczna
13. Sprzęt elektryczny i elektroniczny wykorzystywany w sektorze opieki zdrowotnej
14. Żywność i usługi cateringowe
15. Produkty i usługi ogrodnicze
16. Oświetlenie wewnętrzne
17. Biurowy sprzęt komputerowy
18. Armatura sanitarna
19. Wyroby włókiennicze
20. Transport
21. Ścieki, woda, infrastruktura wodna

Kryteria produktów i usług (2)

W chwili obecnej przedmiotem konsultacji w ramach UE jest drugi zestaw kryteriów GPP opracowanych dla kolejnych 9 grup produktów, takich jak:

1. Farby i lakiery zewnętrzne i wewnętrzne, oznaczenia drogowe;
2. Meble
3. Tekstylia
4. Komputery i laptopy
5. Usługi sprzątnia
6. Energia elektryczna źródeł odnawialnych
7. Żywność i usługi cateringowe
8. Transport
9. Oświetlenie uliczne

Budowanie świadomości – pierwszy krok do implementacji Ekologicznych Zamówień Publicznych

Krajowy Plan Działań w zakresie
Zrównoważonych Zamówień
Publicznych na lata 2013 – 2016 – kontynuacja KPD na lata 2010 - 2012

Celem Krajowego Planu Działań w zakresie Zrównoważonych Zamówień Publicznych jest kontynuacja promocji rozwiązań przewidzianych w procedurach przetargowych, które mogą pozytywnie wpłynąć na rozwój eko-innowacji oraz postaw pro-społecznych.

Przykładowe technologie – wykorzystywane w kryteriach (ekologiczne – infrastrukturalne (projekty wod-kan)

Przykłady technologii dających efekty ekologiczne w inwestycjach infrastrukturalnych - Mikrotuneling

Przykłady technologii dających efekty ekologiczne w inwestycjach infrastrukturalnych - Separatory

Przykłady technologii dających efekty ekologiczne w inwestycjach infrastrukturalnych - Metoda „rękawa”

Przykłady technologii dających efekty ekologiczne w inwestycjach infrastrukturalnych - Metoda kraking

Przykładowe projekty, w ramach których zrealizowano zielone zamówienia publiczne

Tematyka projektów miejskich oraz realizowanych przez samorządy

Gospodarka odpadami:

- Zapobieganie powstawaniu odpadów
- Efektywne gospodarowanie zasobami
- Odzysk zasobów
- Gospodarowanie zużytym sprzętem elektronicznym i elektrycznym
- Gospodarowanie bioodpadami

REAGIR [LIFE03 ENV/P/000506] wdrożenie nowego systemu zbierania odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Nowy system zbierania pozwolił na segregację odpadów u źródła . Uruchomiono również pilotażową jednostkę recyklingu produkującą tłuściec i inne materiały budowlane

HEATSUN [LIFE00 ENV/IRL/000764] stworzenie modelu ponownego użycia, odzysku i recyklingu sprzętu IT poprzez utworzenie stałego partnerstwa między sektorami publicznym, prywatnym i pozarządowym w tworzeniu punktów zbiórki zużytego sprzętu.

Tematyka projektów miejskich oraz realizowanych przez samorządy

Gospodarka wodna:

- Ograniczenie skutków spływu wód
- Ograniczenie strat wody i marnowania wody
- Przywracanie cech hydromorfologicznych
- Poprawa z zakresie oczyszczania ścieków w miastach

TREASURE [LIFE06 ENV/DK/00022 9] zademonstrowano technologie na rzecz skutecznego ograniczenia ładunków zanieczyszczeń komunalnych do odbiorników wodnych o 80-90 %. W miastach Odense, Silkeborg i Aarhus skonstruowano pilotażowe zbiorniki retencyjne. Wyposażone w narzędzia umożliwiające monitorowanie online wydajności procesu oczyszczania. Zostały one skonstruowane nie tylko w celach technologicznych lecz również w celu zwiększenia atrakcyjności przestrzeni miejskiej.

Tematyka projektów miejskich oraz realizowanych przez samorządy

Gospodarka wodna:

Rekultywacja jezior Jelonek i Winiary w Gnieźnie metodą inaktywacji fosforu w osadach dennych [LIFE07 ENV/PL/000605]

Projekt demonstrował zastosowanie metody powstrzymanie postępującej eutrofizacji jezior, w celu poprawy jakości wód, zwiększenie różnorodności biologicznej oraz zwiększenie atrakcyjności obszaru dla potrzeb rekreacji.

AQUAVAL [LIFE08 ENV/ E/000099]. W ramach projektu w dzielnicach Walencji Xativa i Benaguasil wprowadzane są zrównoważone miejskie systemy odwadniające (SUDS). Liczy się, że miejskie systemy odwadniające przyczynią się do poprawy jakości wody w ciekach wodnych będących odbiornikami, do zapobiegania powodziom i ograniczenia zużycia energii.

Tematyka projektów miejskich oraz realizowanych przez samorządy

Transport:

- Zwiększenie mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju
- Monitorowanie ruchu i planowanie mobilności
- Paliwa z odnawialnych źródeł energii
- Ograniczanie uciążliwości hałasu
- Poprawa jakości powietrza

MHYBus [LIFE07 ENV/IT/000434] w rejonie Emilia Romagna zorganizowanie pierwszej regionalnej usługi połączeń autobusowych z wykorzystaniem napędu wodorowo-metanowego i propagowanie wykorzystania tego typu technologii za pomocą środków polityki regionalnej.

PARFUM [LIFE06/ENV/D/000477] ograniczenie problemów związanych z drobnymi cząsteczkami pyłu pochodzącego z transportu towarów i pojazdów ciężarowych poprzez zastosowanie nowych powiązań wykorzystujących niskoemisyjne pojazdy i transport publiczny.

Tematyka projektów miejskich oraz realizowanych przez samorządy

Planowanie przestrzenne i polityka przestrzenna:

- Rozwój narzędzi planowania przestrzennego
- Tereny zielone w miastach

ENVIFACILITATE [LIFE04 ENV/FI/000304] zajmował się rozwojem dostępnych, zrównoważonych z technicznego punktu widzenia i przyjaznych dla użytkownika narzędzi służących dzieleniu się informacjami przestrzennymi dotyczącymi środowiska naturalnego.

Urban woods [LIFE00 ENV/S/000868] pomógł wyznaczyć pilotażowe strefy rekreacyjne w 14 leśnych obszarach znajdujących się w pobliżu Sztokholmu i Paryża. Poprawiono tam stan środowiska naturalnego oczyszczając teren, chroniąc go od zakłóceń oraz kierując przepływ zwiedzających na wyznaczone ścieżki.

Przykład projektu: EH-REK Ekohydrologiczna rekultywacja zbiorników rekreacyjnych "Arturówek" (Łódź) jako modelowe podejście do rekultywacji zbiorników miejskich.

Planowany efekt ekologiczny:

- 1) Poprawa jakości środowiska przyrodniczego, wody i wartości rekreacyjnych zbiorników Arturówek w Łodzi;
- 2) Zastosowanie ekohydrologii w zrównoważonej gospodarce wodnej na terenach miejskich ze szczególnym uwzględnieniem transferu wiedzy o innowacyjnych technologiach i rozwiązaniach systemowych dla decydentów i społeczeństwa;
- 3) Opracowanie naukowych podstaw do rekultywacji miejskich ekosystemów wodnych pod kątem wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej UE

Działania lokalne – przykład Łodzi

Miasto Łódź przyjęło 9 grudnia 2015 r. Zarządzeniem Prezydenta Miasta nowy regulamin planowania i udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miasta Łodzi umożliwiający w bardziej klarowny i bezpośredni sposób korzystanie z kryteriów środowiskowych odnoszących się do jakości, funkcjonalności i stosowania najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko, w tym uwzględniania kosztów eksploatacji nawiązując do podejścia opartego o LCA przy określaniu specyfikacji przetargowych i weryfikacji ofert.

Zarządzenie Prezydenta Miasta Łodzi w sprawie udzielania zamówień publicznych z zastosowaniem klauzul społecznych i środowiskowych w Urzędzie Miasta Łodzi (3715/VII/16 z 7 czerwca 2016 r.)

Działania lokalne – przykład Łodzi

Ponadto podejście oparte na zrównoważonym rozwoju, racjonalnym gospodarowaniu zasobami i odpowiedzialnym traktowaniu przestrzeni w której żyjemy, w tym wspierania rozwiązań innowacyjnych, Eko oraz zamówień publicznych ograniczających negatywny wpływ na środowisko znalazło swój wyraz w strategicznych dokumentach Łodzi tj. w uchwalonej 25.VI.2012 r. Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+ (Uchwała RM w Łodzi NR XLIII/824/12) i Polityce Komunalnej i Ochrony Środowiska Łodzi 2020+ procedowanej w Radzie Miejskiej (XI.2012), Gminny Program Rewitalizacyjny (IX.2016).

Cyt.: minimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko w politykach: przestrzennej, zdrowotnej, mieszkaniowej, edukacyjnej, transportowej oraz działaniach gospodarczych i promocyjnych, a także systemie zamówień publicznych.

Budżet – narzędzie stymulowania rynku (w tym, w zakresie GPP – przykład projektu budżetu Łodzi na 2016 r.)

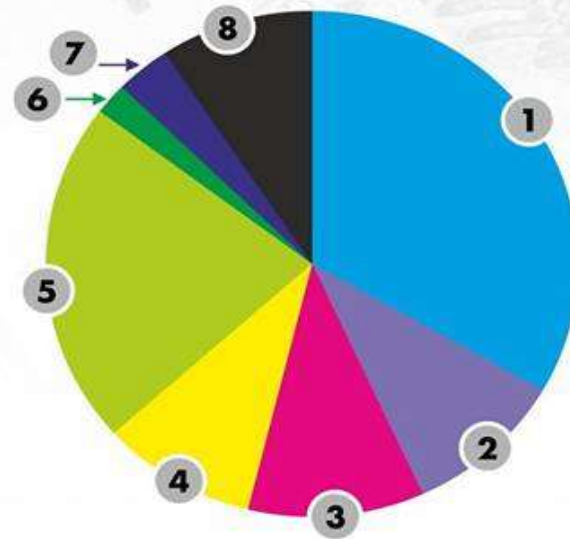

PROJEKT BUDŻETU MIASTA ŁODZI NA ROK 2016

NAJWAŻNIEJSZE KIERUNKI WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH - PROJEKT BUDŻETU MIASTA NA 2016 ROK (W MLN ZŁ)

Wydatki inwestycyjne / zadania

	Razem	Struktura %
Ogółem , w tym:	607,4	x
1 Inwestycje w zakresie transportu i łączności	202,4	33,3
2 Inwestycje w zakresie administracji publicznej	59,9	9,9
3 Inwestycje w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	65,0	10,7
4 Inwestycje w zakresie gospodarki mieszkaniowej	57,5	9,5
5 Inwestycje w zakresie kultury fizycznej i sportu	133,4	22,0
6 Inwestycje z zakresu oświaty i edukacyjnej opieki	12,2	2,0
7 Inwestycje w zakresie gospodarki komunalnej	20,4	3,4
8 Pozostałe	56,6	9,2

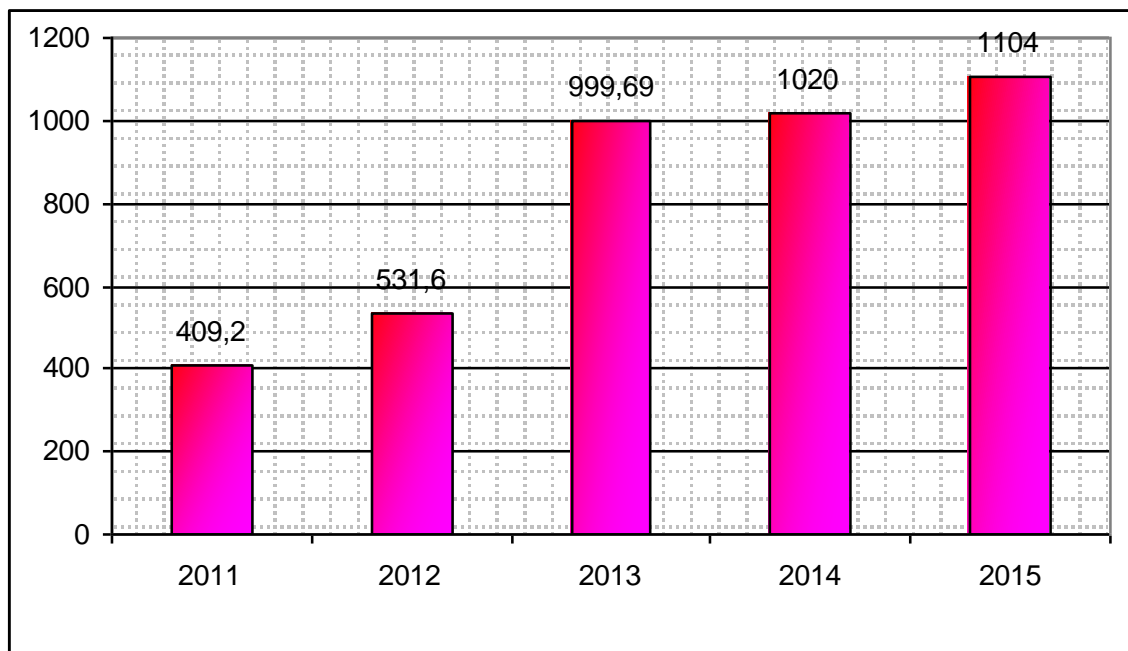

Budżet – narzędzie stymulowania rynku (w tym, w zakresie GPP – przykład projektu budżetu Łodzi 2013 - 2015 r.)

1 MLD 927 MLN na inwestycje w latach 2013–2015

Budżet – narzędzie stymulowania rynku – wydatki inwestycyjne w Łodzi w latach 2011 – 2015 w mln zł.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Uchwałą Nr XX/451/15 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 18 listopada 2015 r. przyjęto Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Łodzi.

Dokument ten wyznacza główne cele i kierunki działań poprawy jakości powietrza, efektywności energetycznej, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym również gazów cieplarnianych. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Łodzi jest zintegrowanym planem działań mającym na celu osiągnięcie standardów jakości powietrza w perspektywie lat 2015-2030. Zakres tematyczny Planu odnosi się do działań zarówno inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa publicznego, gospodarki przestrzennej, zaopatrzenia w ciepło i energię, transportu prywatnego i publicznego.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Celem Planu jest określenie, na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych na obszarze miasta Łodzi, działań zmierzających do redukcji zużycia energii, zwiększenia wykorzystania źródeł odnawialnych oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wraz z ekonomiczno-ekologiczną oceną ich efektywności.

PGN określa cele strategiczne i szczegółowe oraz działania dla ich osiągnięcia w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej wraz ze wskazaniem ich szacunkowych kosztów i przewidywanych źródeł finansowania. Ustalone zostały również zasady monitorowania i raportowania wyników prowadzonej polityki ekologiczno-energetycznej.

Rewitalizacja obszarowa Łodzi.

W ramach programu rewitalizacji obszarowej miasta stworzono 8 priorytetowych obszarów, w których zostaną zrealizowane inwestycje na ponad 20 ulicach oraz wybudowane zostaną nowe ulice w poszczególnych kwartałach. Inwestycje będą polegały głównie na zazielenianiu obszarów miejskich – nasadzenia drzew i krzewów w śródmieściu. W planach jest nasadzenie ponad 600 drzew. Na ulicach zwężane będą jezdnie, budowane szersze chodniki, na skrzyżowaniach pojawią się wyniesienia. Utworzone zostaną pasy techniczne, miejsca parkingowe oraz place zabaw i skwery.

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w odniesieniu do gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska

Rozwój gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska zdeterminowany jest przez dostęp do środków finansowych Unii Europejskiej, która przywiązuje dużą wagę do tej dziedziny poprzez tworzenie nowych polityk, programów, ale również instrumentów wdrażania. W celu realizacji polityki spójności powołano do życia nowy instrument wdrażania funduszy unijnych jakimi są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). ZIT pozwala beneficjentom z terenu miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizować działania z EFRR i EFS zawarte w Strategii ZIT. Instytucja ta pozwala na wyjście poza sztywne granice administracyjne i budowanie partnerstwa we wspólnym wydatkowaniu środków pieniężnych na określone cele w Strategii ZIT.

Cel strategiczny ZIT:

1. **Rozwój gospodarki zasobooszczędnej i niskoemisyjnej oraz ochrona środowiska przyrodniczego, który koncentruje się na inwestycjach związanych z modernizacją infrastruktury komunalnej oraz służących oszczędnemu gospodarowaniu zasobami i podnoszeniu efektywności energetycznej.**
 - **zadania skupiają się na termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, działania z zakresu oświetlenia ulicznego, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i modernizacji sieci ciepłowniczych oraz oczyszczania ścieków i kanalizacji.**

Działania Miasta

W ramach struktury ŁOM (Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego)

1. Racjonalizacja zużycia energii - termomodernizacja obiektów edukacyjnych Łodzi. Etap I

- skoncentrowane wsparcie na głębokiej modernizacji energetycznej placówek oświatowych na terenie Miasta Łodzi. Inwestycje w zakresie termomodernizacji przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię, co w znacznym stopniu przełoży się na obniżenie zużycia paliw konwencjonalnych i w konsekwencji spowoduje ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza odpowiedzialnych za powstawanie zjawiska tzw. niskiej emisji oraz emisji gazów cieplarnianych. Projekt przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej każdego z termomodernizowanych budynków, o co najmniej 25%. Do 2020r przewiduje się zmodernizowanie 70 budynków.

Działania Miasta

W ramach Strategii ZIT - POLIŚ 2014 -2020

1. Przebudowa sieci ciepłowniczej w Łodzi w celu ograniczenia emisji CO2 i poprawy efektywności energetycznej -Etap I – III

- Projekty przewidują działania z zakresu: optymalizacji zużycia ciepła poprzez wymianę i przebudowy zlokalizowanych na terenie miasta Łodzi sieci ciepłowniczych wraz z wdrożeniem systemu zarządzania ciepłem i infrastrukturą wspomagającą (SOC). Wymiany i przebudowy sieci ciepłowniczych pozwoli na zmniejszenie strat ciepła na przesyle i podwyższenie sprawności dystrybucji, zmniejszenia ubytków (strat) nośnika ciepła przez nieszczelności, oraz zwiększenia pewności zasilania dla Odbiorców ciepła, monitoringu usterek poprzez wprowadzenie stałego nadzoru nad rurociągami dzięki zainstalowaniu systemu alarmowego, zmniejszenia ilości zużywanego paliwa i emisji CO2 do atmosfery.

2. Budowa sieci ciepłowniczych umożliwiającą wykorzystanie energii wytworzonej w źródłach wysokosprawnej kogeneracji w projekcie Przyłączenie do ciepła systemowego nowo projektowanych budynków oraz obszarów przeznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo zlokalizowanych w Łodzi na Osiedlu Ruda Pabianicka.

- Budowa sieci ciepłowniczych oraz budowa węzłów cieplnych celem umożliwienia wykorzystania ciepła wyprodukowanego w jednostkach wysokosprawnej kogeneracji i przyłączenia nowobudowanych obiektów do ciepła systemowego.

3. Wymiana wyeksploatowanych sieci kanałowych na sieci preizolowane

- Celem projektu jest wymiana wyeksploatowanych sieci kanałowych na sieci preizolowane na terenie M. Łódź i M. Zgierz. Ponadto projekt skupi się na działaniach związanych z modernizacją sieci ciepłowniczej przyczyniając się do redukcji strat ciepła na przesyle co przekłada się na redukcję emisji zanieczyszczeń. Redukcja strat ciepła na przesyle pozwoli na zmniejszenie produkcji przy zachowaniu ilości ciepła dostarczanego Odbiorcom, co bezpośrednio przekłada się na zmniejszenie ilości spalnego paliwa.

Rewitalizacja – funkcjonowanie użytkowe

W ramach projektów rewitalizacyjnych przewiduje się wprowadzenie i zwiększenie zieleni w kwartałach poprzez:

- przebudowę podwórzy z zastosowaniem rozwiązań proekologicznych dla zagospodarowania ślepych ścian w postaci systemów pnączy, zielonych ścian;
- wprowadzenie nowej zieleni stałej w maksymalnym zakresie w przestrzeni ulic (z uwzględnieniem możliwości przebudowy istniejącej infrastruktury podziemnej) oraz przestrzeni publicznych (parki, skwery, podwórka, otoczenia kamienic);
- uzupełnienie i rekultywację zieleni istniejącej (w tym nasadzenia kompozycyjne z krzewów ozdobnych w istniejących zieleńcach);
- wykorzystanie wolnych parceli po wyburzonych budynkach (otwartych na stronę południową lub zachodnią dla właściwego nasłonecznienia) na urządzenie parków kieszonkowych, zielonych podwórek i skwerów;
- wykonanie koncepcji wycinki (tylko w razie konieczności np. w przypadku kolizji z projektowanymi przebiegami wewnątrzkwartałowymi; przyjmując zasadę min. 1 sztuka wycięta za 1 sztukę nasadzoną) i koncepcji nasadzeń kompensacyjnych i nowych;
- zastosowanie systemów nawadniająco-napowietrzających oraz ekranów izolujących systemy korzeniowe od infrastruktury podziemnej oraz kierunkujących korzenie;
- zaproponowanie odpowiednich dla warunków miejskich gatunków i rodzajów nasadzeń drzew i krzewów.

Źródło: Program rewitalizacji obszarowej

Zazielenianie obszarów miejskich

Dobór zieleni dla ulic oparty został o występujące warunki środowiskowe w przestrzeni miejskiej. Główny nacisk położono więc na:

- regularny pokrój, sprawdzone charakterystyczne gatunki uliczne, porządkujące przestrzeń;
- szybszy wzrost;
- ograniczoną ilość miejsca dla korzeni i koron drzew, cień;
- niskie wymagania roślin pod kątem podłoża (gatunki tolerancyjne, o preferencji gleby suchej –świeżej);
- szczególną odporność na niesprzyjające warunki – okresowe zalewanie, okresowe susze, zanieczyszczenie powietrza, a także zasolenie i zabrukowanie strefy korzeniowej.

Przykłady

Projekty realizowane w ramach zazieleniania obszarów miejskich:

Zielone Podwórka – tworzenie terenów zielonych – trawników, nasadzeń, żywopłotów wraz z towarzyszącą infrastrukturą i miejscami wypoczynku oraz ciągów pieszych, ławek, boisk do minipółki i placów zabaw. Adresatami programu są wspólnoty mieszkaniowe.

Zielone Polesie – wprowadzenie nowej jakości w ulice Starego Polesia. Ulice będą miały charakter ciągów pieszych i cyklistów oraz uspokojenie ruchu. Nie przewiduje się zmniejszenia liczby miejsc postojowych, tylko inne sposoby aranżacji w przestrzeni ulicy. Wizytówką tych ulic ma być priorytet w kształtowaniu zieleni.

Woonerfy – tworzenie podwórców miejskich, poprzez uspokojenie ruchu samochodowego (prędkość dopuszczalna to 20 km/h), piesi i cykliści mają bezwzględne pierwszeństwo przed pojazdami mechanicznymi, a parkowanie jest możliwe tylko w wyznaczonych miejscach.

Zielone Podwórka

Miasto Łódź może współfinansować projekty obejmujące urządzenie zieleni, budowę, remont ciągów pieszych, zakup i montaż urządzeń małej architektury (w tym placów zabaw). Miasto współfinansuje inwestycje do 75% ceny określonej w kosztorysie Projektu.

Programem „Zielone Podwórka” objęte mogą być nieruchomości należące do Miasta Łodzi, przylegające do nieruchomości Wspólnot Mieszkaniowych, do których Wspólnota Mieszkaniowa lub właściciele lokali tej Wspólnoty uzyskali tytuł prawny w postaci umowy dzierżawy lub użyczenia.

PRZED

PO

Źródło: www.uml.lodz.pl

Zielone Polesie

Miejska Pracownia Urbanistyczna opracowała program, który dotyczy zachodniej części centrum Łodzi. Jego założenie obejmuje modernizację kilkunastu ulic w ulice-ogrody, uspokojenie ruchu, utworzenie nowych terenów zielonych, m.in. w formie parków kieszonkowych (pocket-park) oraz stworzenie warunków do realizacji nowych inwestycji mieszkaniowych.

Źródło: www.uml.lodz.pl

Źródło: www.radiolodz.pl

Ulica - woonerf

Podczas projektowania woonerfu należy tak gospodarować przestrzenią miejską, by zachować jej wszystkie kluczowe funkcje tj. komunikacyjną, parkingową, ale jednocześnie należy pamiętać o stworzeniu przestrzeni o wysokim poziomie bezpieczeństwa, walorach estetycznych, a przede wszystkim - miejsca gdzie przyjemnie można spędzić czas.

Źródło: www.zdit.uml.lodz.pl

Woonerf na Traugutta

Źródło: www.radiolodz.pl

Ulica - woonerf

Źródło: www.uml.lodz.pl

Przykłady inwestycji priorytetowych ubiegających się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2014 - 2020

1. Rewitalizacja obszarowa Centrum Łodzi – Biuro ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta
2. Program termomodernizacji budynków – program komplementarny w stosunku do Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi – Biuro ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta
3. Racjonalizacja zużycia energii – termomoderniacja obiektów edukacyjnych - Wydział Gospodarki Komunalne
4. Zagospodarowanie obiektów pofabrycznych i kompleksu pałacowego Steinertów – Zarząd inwestycji Miejskich
5. System odwodnienia miasta, w tym: program regulacji rzek, program kanalizacji deszczowej, program małej retencji – Wydział Gospodarki Komunalnej
6. Kompleksowy program integracji sieci niskoemisyjnego transportu publicznego w metropolii łódzkiej wraz z zakupem taboru do obsługi trasy W-Z oraz innych linii komunikacyjnych i modernizacja zajezdni tramwajowych w Łodzi – Zarząd Inwestycji Miejskich oraz MPK Łódź Sp. z o.o.
7. Program niskoemisyjnego transportu miejskiego – MPK Łódź Sp. z o.o.
8. Program ochrony powietrza – Schronisko dla zwierząt – Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa

Źródło: Zarządzenie Nr 3295/VIII/16

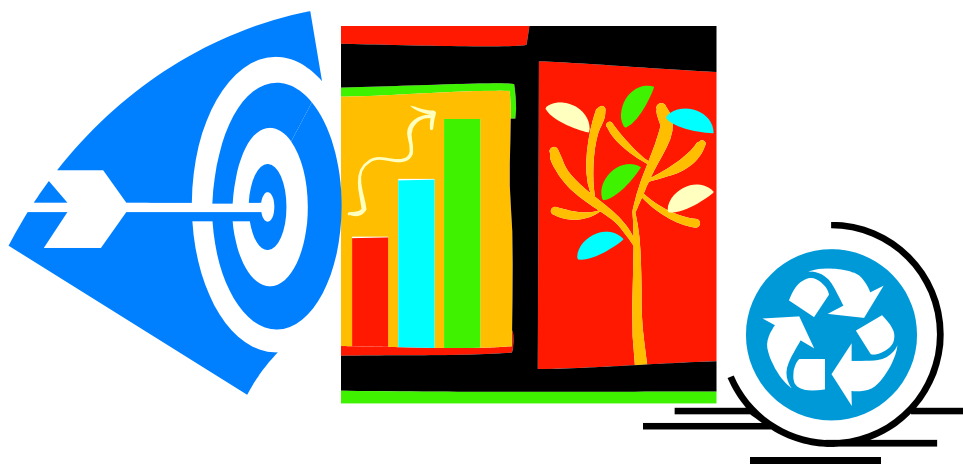
Przykład postępowania przetargowego, w którym wykorzystano zielone zamówienia w latach 2015 - 2016

Zorganizowano przetarg na usługę polegającą na organizacji wydarzeń w ramach projektu „DiverCITY 2 – miasto dla wszystkich”, współfinansowanego w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej na poziomie programu finansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009 - 2014

Celem projektu „DiverCITY 2 – miasto dla wszystkich” jest zidentyfikowanie najefektywniejszych rozwiązań i stworzenie sieci współpracy oraz wymiana doświadczeń między samorządami polskimi oraz państw – darczyńców, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki partycypacji społecznej w odnowie miast i poprawy środowiska miejskiego. W ramach realizacji projektu przeprowadzono warsztaty.

Dziękuję za uwagę

Źródła: W prezentacji wykorzystano materiały udostępnione przez następujące podmioty: Urząd Miasta Łodzi, WFOŚiGW, NFOŚiGW, ŁSI, GPPinfoNET, LIFE+, Komisja Europejska, EEDRI- K.Kubiak, UZP, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Łodzi, Studium wykonalności rewitalizacji obszarowej.

